

TÜRKİYE ARAŞTIRMALARI
LİTERATÜR
DERGİSİ

**Dünyada Türk
Tarihçiliği**

ISSN 1303-9369

TÜRKİYE ARAŞTIRMALARI
LİTERATÜR
DERGİSİ

Cilt: 8 • Sayı: 15 • 2010 • Yılda iki defa yayınlanır

Sahibi Bilim ve Sanat Vakfı Yazı İşleri Müdürü Salih Pulcu ISSN 1303-9369

Yayın Kurulu

Şevket K. Akar, Yusuf Ziya Altıntaş, Serhat Aslaner, Yücel Bulut, Ebubekir Ceylan, Coşkun Çakır,
İhsan Fazlıoğlu, F. Samime İnceoğlu, Abdulhamit Kırmızı, Mustafa Özel, Yunus Uğur

Danışma Kurulu

Engin Deniz Akarlı, *Brown Üniversitesi, ABD*
Gökhan Çetinsaya, *İstanbul Şehir Üniversitesi*
Mehmet Genç, *İstanbul Şehir Üniversitesi*
Tevfik Güran, *İstanbul Üniversitesi*
Mehmet İpşirli, *Fatih Üniversitesi*

Cemal Kafadar, *Harvard Üniversitesi, ABD*
Mustafa Kara, *Uludağ Üniversitesi*
Kemal Karpat, *Wisconsin Üniversitesi, ABD*
Sabri Orman, *İstanbul Ticaret Üniversitesi*

Türkçe Redaksiyon Mustafa Demiray
İngilizce Redaksiyon Ayşe Başaran

Adres Vefa Cad. No. 56 34134 Vefa İstanbul **Tel** 0212. 528 22 22 pbx **Faks** 0212. 513 32 20
e-mail talid@bisav.org **internet** <http://www.talid.org>

Baskı-Cilt Denizatı Ofset

Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi, MLA International Bibliography, Index Islamicus ve ASOS Index gibi indeks-
lerce taranmaktadır.

Dergiye gönderilen yazılar hakemler tarafından değerlendirilir. Dergide yer alan yazılardan yazarları sorumludur.

Dergiye gönderilen yazılar yayınlansın veya yayınlansın iade edilmez.

*Notes on the Development of Turkish and Oriental Studies in the
German Speaking Lands*

Christoph HERZOG 7-76

*Almanca Konuşulan Ülkelerde Türkiyat ve Şarkiyat Çalışmalarının
Gelişimi Üzerine Notlar*

Christoph HERZOG 77-148

Turkish Historiography in the United States

Robert ZENS 149-177

ABD'de Türk Tarihçiliği

Robert ZENS 179-207

Azerbaycan'da Türkiye ve Osmanlı Tarihi Araştırmaları

Hüsameddin MEMMEDOV 209-230

Bosna-Hersek'teki Osmanlı Tarihi Çalışmaları

Fatma SEL TURHAN 231-244

Bulgarian Historiography on Ottoman Written Culture in Bulgaria

Orlin SABEV 245-262

Bulgaristan'daki Osmanlı Yazılı Kültürünü İnceleyen Bulgar Tarih yazımı

Orlin SABEV 263-280

An Overview of Turkish Studies in China

Zan TAO 281-290

Çin'deki Türkiye Çalışmaları Üzerine Genel Bir Değerlendirme

Zan TAO 291-300

Fransız Osmanlı Tarihi Çalışmaları Hakkında Bir Değerlendirme

Burak ONARAN 301-342

İranda Türkiye Tarihi Çalışmaları

-Anadolu Selçukluları ve Beylikler Dönemi-

Ali ERTUĞRUL 343-392

Cemal Kafadar ile Dünyada Türk Tarihçiliği Üzerine 393-424

Historiographie espagnole moderne sur l'Algérie ottomane

Ismet TERKI-HASSAINE 425-438

Osmanlı Cezayiri Üzerine Modern İspanyol Tarih Yazıcılığı

Ismet TERKI-HASSAINE 439-452

*Japonya'daki Türkoloji Araştırmaları:
Anadolu Türkleri Üzerine Arařtırmalar*
Nobuo MISAWA 453-472

*Macaristan'da Osmanlı alışmalarının Gelişimi Üzerine
Bir Değerlendirme*
Nil BİROL 473-512

*XX. Yüzyılın İkinci Çeyreęinden XXI. Yüzyılın Başlarına Kadar
Mısır Üniversitelerinde Osmanlı Türk Tarihi Yazımı*
Seyyid Muhammed es-SEYYİD 513-536

*Lehistan'dan Polonya'ya: Polonya Tarihyazımında
Türkler ve Türkiye*
Hacer TOPAKTAŐ 537-590

Russian Turkology: From Past to Present
Liaisan ŐAHİN 591-644

Geçmiřten Bugüne Rusya'da Türkiye Araştırmaları
Liaisan ŐAHİN 645-696

*Modern Serbian, Montenegrin and Croatian Historiography
on the Ottoman Empire*
Ema MILJKOVIC 697-714

*Sırp, Karadaę ve Hırvat Tarih Yazıcılığında
Osmanlı İmparatorluğu*
Ema MILJKOVIC 715-730

Turkish Historiography in Syria
Samir SEIKALY 731-741

Suriye'de Türk Tarih Yazıcılığı
Samir SEIKALY 743-753

Turkish Archival Material in Greek Historiography
Evangelia BALTA 755-792

Yunan Tarihçilięinde Türkçe Arřiv Materyalleri
Evangelia BALTA 793-832

EK: Ulusal ve Uluslararası Dergilerde Türkiye Araştırmaları
Ocak 2010-Haziran 2010 833-854

Sunuş

Önce “Tarih öldü” dediler. Sonra otopside anlaşıldı ki, tarihin katilleri olarak gösterilen küreselleşme, postmodernizm ve çokkültürlülük bizzat kendileri tarihsel birer fenomendi. Ardından kimliklerin hafızayla ilişkisi, geçmiş anlatılarının toplum, kültür ve siyaset düzleminde istimali ve suistimali, hatırlamanın ve bastırmanın psikolojik işleyişi gibi konular bir anda entelektüel dünyayı istila etti. Bu istila popüler kültüre, özellikle sinema ve diziler dünyasına sıçradı. Bosna ve Kosova’nın geleceğinden AB’nin genişlemesine, mikromilliyetçiliklerden azınlık haklarına kadar dünyada bütün siyasal ve sosyal tartışmalar tarih eksenli tartışılmaya başlandı. Tarihin dönüşü muhteşem oldu.

“Tarihin sonu”nun defalarca deklare edildiği şu son yirmi yılda yaşanan büyük çalkantılar, kısacası, dünyanın çehresini değiştirdi. Sadece yaşanan dünya değil, insanla ve toplumla ilgilenen bilimlerin dünyası da sarsıldı. Soğuk Savaş sonrası dünyada, özellikle Avrupa’nın doğusunda olup bitenler entelijensiyayı ve akademyayı modernleşme, Batılılaşma, gelişme, değişim gibi kavramlar üzerinde yeniden düşünmeye sevk etti.

Büyük anlatıların çöküşü hızlandığı gibi çift kutuplu uluslararası ilişkilerin taktığı prangalardan boşanan zihinler millî tarih hapishanelerinin duvarlarını aşındırmaya başladılar. Evvelden aldığı darbelerle sendelemekte olan Avrupa-merkezci perspektifler hiç olmadığı kadar zemin kaybetti. İletişimde yaşanan devrimlerle devridaimini artıran küreselleşme, postmodern bakış açılarını her havada tenefüs edilir hale getirdi.

Toplumsal teoride yaşanan zihniyet değişimi tarihçileri de etkiledi. Çünkü tarih sadece dünle ilgili değildir, bugünle ve yarınla iletişmeden duramayan bir bilgi alanıdır. Tarih geçmişi yazar, ancak bunu yazıldığı günün ve yazdığına bakacağı ertesi günün zaviyesiyle yapar.

Türkiye tarihinin Tanzimat’tan Cumhuriyet’e uzanan sürecine de eskisi gibi bakma imkanı kalmadı. Bernard Lewis ve Niyazi Berkes’le bayraklaşan teleolojik okumanın diktığı umdeler yıkıldı. Artık bu dönemle ilgili tarih incelemeleri geleneksel-modern karşıtlığına ve bu karşıtlıktan kaynaklanan keskin ve keskin bir kopuşa değil, devamlılığa vurgu yapacak. Daha önemlisi, bu devamlılıktan anlaşılan illa seküler ulus-devletle sonuçlanmaya mahkum bir mecburi reformlar silsilesi tarihi olmayacak.

Osmanlı devrinin gerçekleri basit dikotomilerle açıklanamayacak kadar karmaşıktır. Moderniteyle ilgili yeni perspektifler sayesinde modernlik artık varyasyonlara sahip açık uçlu bir insanlık durumu olarak algılanabiliyor: Modernlik bir defada ve herkes için aynı formda tamamlanabilecek bir proje değildir. Modernleşme basitçe bir Batılılaşma eğilimi de değildir. Batılı modernite örnekleri tarihsel önceliklerine

ve halen referans olarak kullanılmalarına rağmen tek yegâne otantik modeller değildir. Modernleşmenin bir ülkede alacağı şekli tarih, kültür ve medeniyet bağlamları belirliyor. Her toplum, modernleşme denilen ve radikal kurumsal dönüşümleri de kapsayan süreci kendi şartları dâhilinde tecrübe ediyor.

Osmanlı metamorfozu artık tarihçiler için yerli kökleri olmayan ve yalnızca kapalı bir çevrenin Batı Avrupa'dan kurumlar ithal etmesinden ibaret bir süreç değildir. Osmanlı tarihine bakılan prizmalar değişmiştir ve bu bakımdan paradigmatik bir dönüşüm yaşanmaktadır. Dünya siyasetinde Demir Perde'nin kalkması gibi, tarihinin gözündeki perdeler de kalkmış ve tarihsel bilgiyle eski modeller arasında algıladığı şizofrenik uyumsuzluklar, kavramsal çerçevelerin değişmesiyle beraber buharlaşmaya başlamıştır. Avrupamerkezci tarihler Avrupa'nın hegemonik gücüyle ne kadar irtibatlı i(diy)se, dünyada itibarı değişen coğrafyaların tarihten aldıkları pay da değişecektir. Elbette ikibinli yıllarda Türkiye'nin kendine gelmesinin, kendiliksiz halinden kurtulmasının da bütün bu gelişmelerde etkisi vardır.

Son otuz yılda Osmanlı tarihçiliği uluslararasılaştı ve çoğulculaşta. Osmanlı tarihçiliğinin yapıldığı yerler çoğaldığı gibi, çalışmalar konuları itibariyle fevkalade çeşitlendi. İkibinli yıllarda bu çoğalışın ve çeşitlenişin hızını takip etmek bile zorlaştı.

TALİD'in bu sayısı bu çokluğun ve çeşitlenmenin an itibariyle durumunu resimliyor.

Daha önce de buna benzer çalışmalar yapıldı (*XIII. Türk Tarih Kongresi, Ankara, 4-8 Ekim 1999, Kongreye Sunulan Bildiriler*, III. Cilt, II. Kısım, Türk Tarih Kurumu Yayınları, 2002 ve *Yeni Türkiye, Türkoloji ve Türk Tarihi Araştırmaları Özel Sayısı I*, yıl 8, sy. 43, Ocak-Şubat 2002) ise de, kapsam ve güncellik bakımından yeni bir denemeye ihtiyaç vardı. Bir ülkenin belli bir alandaki literatürünün envanterini yorumlamanın zorluğu izahtan varestedir. 2009 yazından itibaren başlayan makale talepleriyle bu sayı elinizdekinden daha şümüllü olarak planlanmış olduğu halde, bazı yazarlar bu zorluk sebebiyle yazılarını bitirememişlerdir. Onları da daha sonra yapılacak benzer bir çalışmada okuyabilmek dileğiyle, sizi Türk tarihçiliğinin dünyanın farklı yerlerindeki durumunu aktaran yazılarla başbaşa bırakıyoruz.

“Dünyada Türk Tarihçiliği”ni konu edinen bu sayıda yazı yazan, çeviri yapan ve kendisiyle söyleşi yapılan yirmi yedi isim bulunmaktadır. Yazı, söyleşi ve çevirilerle bu sayının çıkmasına katkıda bulunan herkese, hakemlere, bilhassa bu sayının şekillenmesindeki çok kıymetli katkılarından dolayı sayının editörü İstanbul Şehir Üniversitesi'nden Dr. Abdulhamit Kırmızı'ya şükranlarımızı sunuyoruz. Ayrıca görüş ve önerilerini eksik etmeyen yayın kurulu ve redaksiyon ekibimize de teşekkür ediyoruz.

Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi bir sonraki sayısında “İstanbul Tarihi”ni konu edinecektir. Yeni sayılarımızda buluşmak temennisiyle...